

USO8 Luottamushenkilösparraus

Luottamushenkilön rooli, oikeudet ja vastuut

Keskiviikkona 3.9.2025 klo 17:00–19:00

Ohjeita tilaisuuteen:

Luento-osuudet tallennetaan (klo 17.10 – 18.00)

Pidetään mikrofonit ja kamerat kiinni silloin kun ei ole oma puheenvuoro.

Kysymyksiä ja kommentteja voi esittää kokouksen viesti osiossa.

Puheenvuoron voi pyytää kättä nostamalla keskustelun aikana (klo 18 – 19).

Noudatamme Kuntaliiton tapahtumissa ja tilaisuuksissa turvallisemman tilan periaatteita

USO8 Luottamushenkilösparraus: Luottamushenkilön rooli, oikeudet ja vastuut

Keskiviikkona 3.9.2025 klo 17.00–19.00, Teams

- 17.00 Tilaisuuden avaus**
Kehittämispäällikkö Jarkko Majava, Kuntaliitto
- 17.10 Kunnan luottamushenkilön oikeudet ja vastuut**
Kehittämispäällikkö Jarkko Majava, Kuntaliitto
- 17.30 Toimivan luottamushenkilötyöskentelyn roolitus**
Kehitysjohtaja Toni Auvinen, FCG
- 18.00 Paneeli: Kunnan poliittisen johtamisen hyvä roolitus**
Valtuuston puheenjohtaja Merja Lahtinen, Jämsä
Kunnanhallituksen puheenjohtaja Marja Vaitomaa, Eurajoki
Kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi, Paltamo
Valtuutettu Lea Myllymäki, Uusikaupunki
- 19.00 Tilaisuus päättyy**

Verkostokauden vaiheet

Uuden sukupolven
organisaatiot

Kevät 2025

Kauden käynnistys kohti
uutta valtuustokautta
Ennakointi strategiatyön
tukena
Jatkoaskeleet elinvoima-
hyvinvointikuntaan

Teemaseminaari I

Luottamus-
henkilösparraus 1

Yhdyshenkilöiden
USO Kick off

Syksy 2025

Uusien valtuustojen työ alkaa
Luottamushenkilöiden ja
viranhaltijoiden roolit, yhteistyö ja
vaikuttava työskentely
Katse kuntastrategiaan ja
strategiseen johtajuuteen

Teemaseminaari II

Luottamus-
henkilösparraus 2

Luottamus-
henkilösparraus 3

Kevät 2026

Työkalut ja polku elävään
kuntastrategiaan
Pitkäjänteinen päätöksenteko
muuttuvassa toimintaympäristössä
Kestävä kuntakonsernien talous

Teemaseminaari III

Luottamus-
henkilösparraus 4

Luottamus-
henkilösparraus 5

Syksy 2026

Strategian johtaminen ja
toimeenpanomallit
Yhteistyö yhdyspinnoilla
ja uusilla te-alueilla

Teemaseminaari IV

Luottamus-
Henkilösparraus 6

Yhdyshenkilöiden
tapaaminen

Yhdyshenkilöiden Teams-palavereita järjestetään kauden aikana

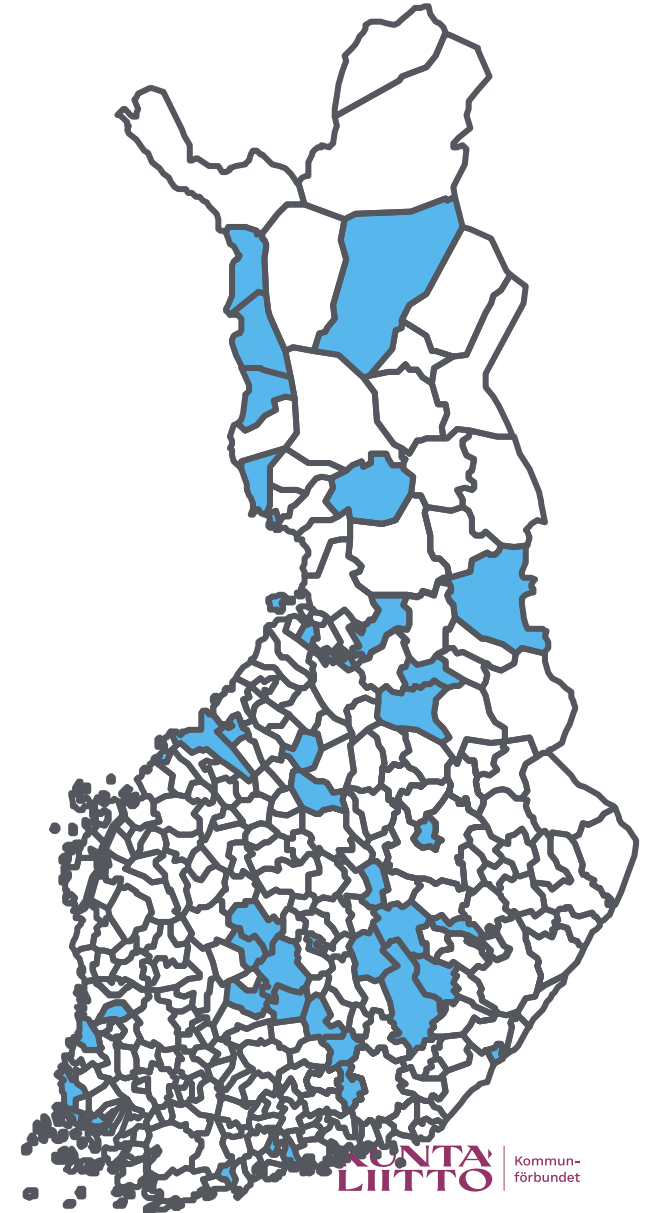
Kuntakohtaiset kehittämispajat ja kunnan tilanneanalyysi

Vuoden 2025 USO8 tilaisuudet

Tilaisuudet	Teemat	Kohderyhmä	Ajankohta	Toteutus
Luottamushenkilösparraus 1	Valtuustokauden opit hyvään ja toimivaan päätöksentekoon ja luottamushenkilötyöhön	Luottamushenkilöt	19.3.2025 klo 17–19	Teams
Teemaseminaari I	- Kauden käynnistys kohti uutta valtuustokautta - Ennakointi strategiatyön tukena	Luottamushenkilöt & johtavat viranhaltijat	21.5.2025 klo 9.30–15.00	Kuntatalo + etäyhteys
Yhdyshenkilöiden tapaaminen	- Verkoston ajankohtaiskatsaus - Syksyn tilaisuudet	Yhdyshenkilöt	11.6.2025 klo 12–13.30	Teams
Luottamushenkilösparraus 2	Luottamushenkilön rooli, oikeudet ja vastuut	Luottamushenkilöt	3.9.2025 klo 17–19	Teams
Yhdyshenkilöiden ja puheenjohtajien tapaaminen	- Toimielinten puheenjohtajuus ja puheenjohtajana toiminen - Verkoston ajankohtaiskatsaus	Yhdyshenkilöt ja puheenjohtajat	16.9.2025 klo 12–16	Helsinki + Teams
Luottamushenkilösparraus 3	Päätöksentekoprosessi ja kokouksen askeleet	Luottamushenkilöt	8.10.2025 klo 17–19	Teams
Teemaseminaari II	- Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden roolit, yhteistyö ja vaikuttava työskentely - Kuntastrategia ja strateginen johtajuus	Luottamushenkilöt & johtavat viranhaltijat	5.11.2025 klo 9.30–15.00	Kuntatalo + etäyhteys

USO-kunnat kaudella 2025–2026

1. Sodankylä	16. Haapajärvi	31. Kuhmoinen
2. Muonio	17. Pietarsaari	32. Sysmä
3. Kolari	18. Pihtipudas	33. Ulvila
4. Pello	19. Siilinjärvi	34. Eurajoki
5. Tornio	20. Rautalampi	35. Heinola
6. Ranua	21. Keuruu	36. Imatra
7. Kemi	22. Pieksämäki	37. Iitti
8. Suomussalmi	23. Varkaus	38. Uusikaupunki
9. Utajärvi	24. Kangasniemi	39. Taivassalo
10. Hailuoto	25. Mänttä-Vilppula	40. Masku
11. Liminka	26. Muurame	41. Raisio
12. Paltamo	27. Jämsä	42. Tuusula
13. Kajaani	28. Mikkeli	43. Sipoo
14. Kannus	29. Juva	44. Siuntio
15. Kokkola	30. Orivesi	

Ketkä ovat kunnan luottamushenkilöitä? – KL 69 §

- Kunnan **luottamushenkilöitä ovat** – KL 69 §
 - ✓ Valtuutetut ja varavaltuutetut (16 ja 17 §),
 - ✓ Kunnan toimielimiin valitut jäsenet ja varajäsenet,
 - ✓ Kunnan kuntayhtymän toimielimiin valitsevat jäsenet ja varajäsenet,
 - ✓ Muut kunnan luottamustoimiin valitut henkilöt
- **Tehtävänsä perusteella** kunnan toimielimen jäseneksi valittu **kunnan viranhaltija tai työntekijä ei** kuitenkaan ole kunnan luottamushenkilö

Luottamushenkilön velvollisuudet ja oikeudet

- Toimenhoitovelvollisuus
- Sidonnaisuuksien ilmoittaminen (84 §)
- Virkavastuu päätöksenteossa
 - Oikeus jättää eriävä mielipide
 - Luottamustoimesta pidättäminen/erottaminen
- Poliittinen ja moraalinen vastuu, valtuustoryhmään kuuluminen
- Puheoikeus kokouksessa (102 §), valtuutetun aloiteoikeus
- Oikeus saada vapaata työstään luottamustoimen hoitamista varten (81 §)
- Oikeus kokouspalkkioihin ja korvauksiin (82 §)
- Tietojensaantioikeus (83 §)
- Salassapitovelvollisuus (rikoslain 40:5 §, julkisuuslain 35 §)

Poliittinen ja moraalinen vastuu

- Luottamushenkilön käyttäytymissäännös (KL 69.2 §)
- ”Luottamushenkilön tulee **edistää kunnan ja sen asukkaiden etua** sekä toimia luottamustehtävässään **arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla.**”
- Kuntalain 34 §:n mukaan valtuusto voi erottaa toimielimeen valitsemansa luottamushenkilöt tai pelkästään toimielimen puheenjohtajiston, jos he tai joku heistä ei nauti valtuuston luottamusta. Näissä tapauksissa erottaminen koskee toimielintä tai puheenjohtajistoa kokonaisuudessaan.
- Poliittinen harkinta on pitkälti tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jota kuitenkin rajaavat hyvän hallinnon perusteet ja hallinto-oikeudelliset periaatteet.

Virkavastuu

- Rikosoikeudellinen vastuu ja vahingonkorvausvastuu
- **Perustuslaki 118 §**
 - Virkamiehen vastuu omasta virheellisestä päätöksestä / virkatoimesta tai virkavelvollisuuden laiminlyönnistä.
 - Vastuu toimielimen päätöksestä, jota on jäsenenä kannattanut
 - Esittelijän vastuu päätöksestä, jollei ole jättänyt eriävää mielipidettä
 - Jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia virkamiehen tuomitsemista rangaistukseen sekä vahingonkorvausta julkisyhteisöltä taikka virkamieheltä sen mukaan kuin laissa säädetään
- **Rikoslain 40 luku:** virkarikokset
- **Vahingonkorvauslaki**

Kunnan luottamushenkilön tulee:

- ✓ **Osallistua** toimielinten kokouksiin ja valmistautua niihin huolellisesti (esityslistat, valmistavat tilaisuudet ja kokoukset).
- ✓ Tehdä **osana toimielintä** päätöksiä, jotka vaikuttavat kunnan toimintaan, palveluihin ja talouteen.
- ✓ Ilmoittaa mahdollisista **esteellisyyksistä** ja pidättäytyä päätöksenteosta tilanteissa, joissa puolueettomuus voi vaarantua.
- ✓ **Valvoa** kunnan toiminnan ja taloudenhoidon lainmukaisuutta ja tehokkuutta (osana toimielintä).
- ✓ **Viestii** avoimesti ja läpinäkyvästi kunnan toiminnasta ja päätöksistä.
- ✓ Tehdä **yhteistyötä** viranhaltijoiden ja muiden luottamushenkilöiden kanssa yleisen edun mukaisesti.
- ✓ Edistää **asukkaiden osallistumista** ja vaikuttamismahdollisuuksia kunnan päätöksenteossa.
- ✓ **Luottamushenkilön tulee edistää kunnan ja sen asukkaiden etua sekä toimia luottamustehtävässään arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla** (Kuntalaki 69 §).

Sitoutuminen yhteisiin päätöksiin

- Kunnassa päätökset tehdään enemmistöpäätöksinä. **Päätökset tekee toimielin, ei yksittäinen luottamushenkilö.** Tämä on kunnallisen demokratian ydintä.
 - Päätöksentekovaltuudet on sovittu hallintosäännössä ja **toimivallan ylitys** on aina virheellinen menettely.
 - Hyvään hallintotapaan kuuluu myös **asioiden sujuva käsittely** ja se ettei viranomaisen työ kestä kohtuuttoman pitkään.
 - Hyvää hallintoa ei ole myöskään se, että samoja asioita tuodaan päätöksentekoon yhä uudestaan vain tehdyn päätöksen muuttamiseksi.
1. Kuntademokratia on **yhteisten asioiden hoitamista** ja perustuu toisten ihmisten kunnioittamiselle ja erilaisten mielipiteiden arvostamiselle.
 2. Päätöksenteko kunnissa perustuu **huolelliseen valmisteluun, keskustelulle** ja keskustelun pohjalta muodostettavan **yhteisen päätöksen kunnioittamiselle.**
 3. Päätöksenteon jälkeinen **toimeenpano edellyttää yhteistä sitoutumista**, jotta lopputuloksesta tulee mahdollisimman hyvä.

Luottamushenkilöiden taidot

- Luottamushenkilötehtävän arvokkuus ja yhteistyö
- Luottamushenkilön mielipiteen muodostaminen
- Luottamushenkilön kiinnostus, aloitteellisuus ja kuntalaisten osallisuus
- Luottamushenkilön sitoutuminen ja vastuullisuus

Luottamushenkilötehtävän arvokkuus ja yhteistyö

- Luottamushenkilötehtävän lähtökohtana **tasa-arvoinen, kunnioittava ja asiallinen** käyttäytyminen.
- **Kunnioittaa ja ymmärtää kunnan johtamisen roolit:** viranhaltijoilla on vastuu ja valta asioiden valmistelussa, esittelyssä ja toimeenpanossa.
- Keskustelee **asiasisältöjen** kautta, ymmärtää faktojen merkityksen
- Toimii **laaja-alaisessa yhteistyössä** eri toimijoiden kanssa: sidosryhmien, viranhaltijoiden ja muiden ryhmien jäsenten kanssa.
- Tunnistaa **luottamukselliset ja salassa pidettävät tiedot** ja kunnioittaa niitä.
- **Viestii asiallisesti ja vastuullisesti**, myös sosiaalisessa mediassa.
- Toimii **kunnan edustajana**, käyttäytyy asiallisesti ja roolinsa mukaisesti muun muassa asukkaiden ja sidosryhmien kanssa.

Luottamushenkilön mielipiteen muodostaminen

- **Muodostaa monipuolisen ja faktoihin perustuvan** näkökulman
 - ei pohjaa mielipidettään vain yhteen näkökulmaan
- Muodostaa mielipiteensä **rakentavasti** ja **asiallisesti** myös **sosiaalisessa mediassa**
- **Tekee harkittuja päätöksiä** ja ymmärtää vaikutusten ennakoarvioinnin ja tulkin
- **Perehtyy** päätöksenteossa oleviin asioihin ja **valmistautuu kokouksiin**
- **Ei anna tunteiden tai paniikin** ohjata päätöksentekoa
- Ottaa esille **rohkeasti uusia ratkaisuja** ja keskustelee erilaisista vaihtoehdoista, on utelias eri mielipiteitä kohtaan ja ymmärtää niiden taustat
- Ymmärtää **faktojen** ja **yhteisen keskustelun** merkityksen, ei lähde mukaan huhuihin tai fantasioihin

Luottamushenkilön kiinnostus, aloitteellisuus ja kuntalaisten osallisuus

- **On laajasti kiinnostunut** yhteiskunnallisista ja omaa kuntaa koskevista asioista.
- **On aktiivinen tiedonhankinnassa**, käy keskustelua asiantuntijoiden kanssa ja kysyy itselleen epäselvistä asioista työnjakoon ja valmisteluprosesseihin liittyen.
- **Tekee valtuustoaloitteita**, jotka ovat harkittuja ja hyvin pohdittuja. Selvittää, onko asiasta tehty aiempaa aloitetta, onko kunnalla mahdollisuutta toteuttaa aloitteen edellyttämä asia.
- **Arvostaa moniäänistä keskustelua**, tuo esiin erilaisten kuntalaisten näkemyksiä.
- **Osallistuu keskusteluun kaikkien kuntalaisten kanssa** ja huomioi kuntalaisten näkemykset.
- Jakaa **oikeaa tietoa** päätöksenteossa olevista asioista.

Luottamushenkilön sitoutuminen ja vastuullisuus

- On **sitoutunut** luottamushenkilötehtävään.
- **Valmistautuu ja perehtyy huolellisesti** päätöksenteossa oleviin asioihin.
- **Osallistuu aktiivisesti** valtuustoseminaareihin ja iltakouluihin.
- Sitoutuu tehtyihin päätöksiin ja seisoo yhteisten päätösten takana esimerkiksi eriasteisissa toimielimissä.
- **Edistää kunnan etua** verkostoissa ja ylikunnallisissa toimielimissä.
- Tuo esille mahdollisia **epäkohtia** yhteisissä toimintatavoissa sekä päätöksenteko- ja toimintakulttuurissa.
- Ymmärtää **eettisen toiminnan** merkityksen päätöksenteossa.
- Ei tue **hyväveliverkostoja**.
- Vastaa, että kunnan ohjausasiakirjoissa asetetaan **pitkäjänteisiä tavoitteita** sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen kestävyys edistämiseksi.

***Onneksi on
KUNNAT!***

KUNTA
LIITTO

US08 Luottamushenkilösparraus 3.9.2025

Toimivan luottamushenkilö- työskentelyn roolitus

Toni Auvinen, kehitysjohtaja
FCG Finnish Consulting Group Oy

Hyvä johtaminen ja sujuva päätöksenteko on kunnan keskeinen menestystekijä

Kuntajohtaminen on kunnan perustehtävän haltuun ottamista ja vastuun kantamista kunnan asukkaiden hyvinvoinnista, paikallisesta elinvoimaista sekä kestävästä kehityksestä nyt ja tulevaisuudessa.

→ Tarkoittaa yhteistyötä, jota tukee yhteinen käsitys luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden rooleista ja tehtävistä.

- Kuntalaki luo puitteet kunnan johtamisjärjestelmälle, johon kuuluu mm. hallinnon rakenne eli organisaatio sekä se, miten toimivalta ja tehtävät jaetaan eri toimijoiden kesken.
- Kunnan hallintosääntö on kunnanvaltuuston hyväksymä asiakirja, joka määrittelee kunnan hallinnon ja päätöksenteon rakenteet, menettelytavat ja toimivaltasuhteet.

Kunnan hallintorakenne pähkinäkuoressa

Kunnanvaltuusto • Korkein päättävä elin kunnassa. • Valitaan kuntavaaleilla neljän vuoden välein. • Päättää kunnan strategiasta, talousarviosta, hallintosäännöstä ja suurista linjauksista. • Valtuusto valitsee muut toimielimet ja luottamushenkilöt.	Kunnanhallitus • Valtuuston alainen toimeenpaneva elin. • Vastaa kunnan hallinnosta, taloudenhoidosta ja päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta. • Valmistelee asiat valtuustolle ja huolehtii päätösten toteutumisesta. • Johtaa kunnan toimintaa strategisella tasolla.
Lautakunnat • Toimialakohtaisia, kuten sivistyslautakunta, tekninen lautakunta, elinvoimalautakunta tms. • Valmistelevat ja tekevät päätöksiä omalla toimialallaan. • Lautakunnat voivat käyttää myös viranomaisvaltaa (esim. rakennuslupa-asiat).	Kunnanjohtaja • Vastaa kunnan operatiivisesta johtamisesta. • Johtaa kunnan organisaatiota ja toimii kunnanhallituksen esittelijänä. Toimialajohtajat • Vastaavat lautakuntien alaisista palveluista ja hallinnosta. • Valmistelevat asioita lautakunnille ja toteuttavat päätöksiä.

Kuntalaki § 14 Valtuuston tehtävät

Valtuusto päättää:

- 1) kuntastrategiasta;
- 2) hallintosäännöstä;
- 3) talousarviosta ja taloussuunnitelmasta;
- 4) omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta;
- 5) liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista;
- 6) varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista;
- 7) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;
- 8) palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista;
- 9) takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta;
- 10) jäsenten valitsemisesta toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä;
- 11) luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista;
- 12) tilintarkastajien valitsemisesta;
- 13) tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta;
- 14) muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrätyistä asioista.

Kuntalain 39 § mukaan hallituksen tulee

- 1) vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta;
- 2) vastata valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta;
- 3) valvoa kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa;
- 4) edustaa kuntaa työnantajana ja vastata kunnan henkilöstöpolitiikasta;
- 5) vastata kunnan toiminnan yhteensovittamisesta;
- 6) vastata kunnan toiminnan omistajaohjauksesta;
- 7) huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Ammatillinen johtaminen

- Ammatillinen johtaminen kunnissa käsittää kunnanjohtajan, johtavien viranhaltijoiden sekä muiden esihenkilöiden johtamistehtävät.
- Ammatillisessa johtamisessa on monia eri tasoja ja toimijoita, joiden keskinäinen yhteistyö on tärkeää kuntaorganisaation sisäisen toimivuuden kannalta.
- Johtoryhmä on kunnanjohtajan johtamistyön apuna sovitettaessa yhteen eri puolella kuntaorganisaatiota tapahtuvaa valmistelua, kehittämistä, viestintää ja yhteistoimintaa valtuuston määrittämän strategian suuntaa,
- Esihenkilötyö pitää sisällään päivittäistä työn johtamista sekä kehittämisen kulttuurin luomista ja ylläpitämistä.
- Esihenkilöillä on hyvin tärkeä rooli siinä, että henkilöstö voi onnistua omassa työssään.
- Esihenkilöiden toiminta on myös kuntien muutosten keskellä avainasemassa.
- Esihenkilöt toimivat ylimmän johdon ja työyhteisöjen nivelkohdassa, joten he käytännössä vievät muutoksia eteenpäin.

Kunnanjohtajan rooli on laaja

- Kunnanjohtaja johtaa virkasuhteessa ja kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.
 - Kunnanjohtajalla on oikeus käyttää puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta.
 - Kunnanjohtaja toimii vaativien ja laajojen tehtävien ja toiveiden ristipaineessa, joten työhön sisältyy lukuisten erilaisten intressien edistämistä ja yhteensovittamista.
- Kunnan ja kunnanjohtajan on tehtävä johtajasopimus, jossa sovitaan kunnan johtamisen edellytyksistä.
 - Johtajasopimukseen voidaan ottaa määräyksiä kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen puheenjohtajan työnjaosta kunnan johtamisessa ottaen huomioon, mitä hallintosäännössä määrätään.
 - Johtajasopimuksen hyväksyy kunnanhallitus.

Luottamushenkilön tulee

- ✓ Osallistua toimielinten kokouksiin ja valmistautua niihin huolellisesti.
- ✓ Tehdä osana toimielintä päätöksiä, jotka vaikuttavat kunnan palveluihin ja talouteen.
- ✓ Ilmoittaa mahdollisista esteellisyyksistä ja pidättäytyä päätöksenteosta tilanteissa, joissa puolueettomuus voi vaarantua.
- ✓ Valvoa kunnan toiminnan ja taloudenhoidon lainmukaisuutta ja tehokkuutta.

- ✓ Viestiä avoimesti ja läpinäkyvästi kunnan toiminnasta ja päätöksistä.
- ✓ Tehdä yhteistyötä viranhaltijoiden ja muiden luottamushenkilöiden kanssa yleisen edun mukaisesti.
- ✓ Edistää asukkaiden osallistumista ja vaikuttamismahdollisuuksia kunnan päätöksenteossa.

”Luottamushenkilön tulee edistää kunnan ja sen asukkaiden etua sekä toimia luottamustehtävässään arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla.”

Luottamushenkilöiden vaikuttamisen paikat

Valtuusto, hallitus, lautakunnat, valiokunnat, johtokunnat, jaostot, kuntayhtiöt, kuntayhtymät ja muut ylikunnalliset toimielimet sekä valtuustoryhmien kokoukset.

Muitakin vaikuttamisen paikkoja on:

- Tilaisuudet ja tapahtumat
- Fyysiset ja virtuaaliset verkostot
- Oman puolueen poliittiset tilaisuudet
- Järjestäytyneet tai järjestäytymättömät yhteisöt
- Sosiaalinen media
- Painettu ja sähköinen media
- Jne.

Luottamushenkilöiden kannattaa miettiä missä ja miten he aikovat luottamushenkilönä vaikuttaa? Miten he aikovat pitää yhteyttä äänestäjiin (kunnan asukkaisiin) ja miten he kertovat omasta toiminnastaan luottamustehtävissä?

Itsehallinnollinen kaksoisjohtaminen

Johtaminen jakaantuu poliittiseen johtamiseen ja ammattijohtamiseen:

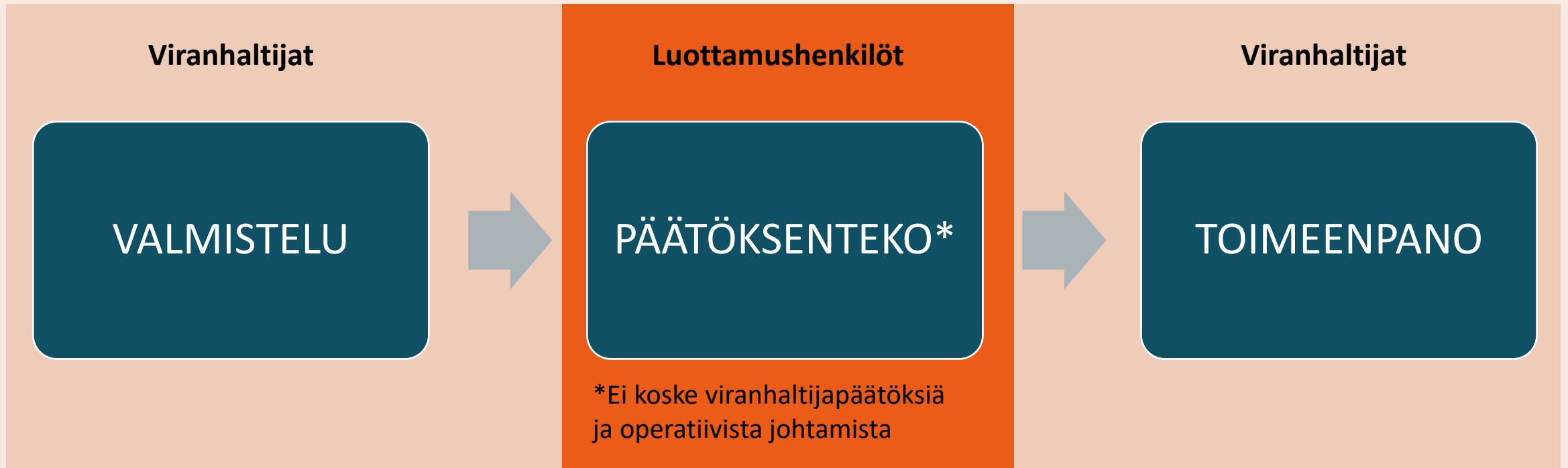
- Poliittisina johtajina toimivat luottamushenkilöt valtuustossa, hallituksessa ja lautakunnissa.
- Ammatillisina johtajina toimivat kunnanjohtaja ja muut johtavat viranhaltijat ja esihenkilöt.

Tätä asetelmaa kutsutaan kaksoisjohtamiseksi tai dualistiseksi johtamiseksi.

Toimivassa kaksoisjohtamisessa korostuvat luottamus, kunnioitus ja yhteistyövalmiudet.

- Kaksoisjohtamisessa luottamushenkilöiden tehtävänä on panna asioita vireille, asettaa tavoitteita ja tehdä päätöksiä, valvoa päätösten toteutumista sekä kantaa poliittista vastuuta yhteisistä asioista ja paikallisesta kehityksestä.
- Viranhaltijajohto puolestaan vastaa toimielinten asioiden valmistelusta sekä päätösten toteuttamisen ja täytäntöönpanon johtamisesta.
- Viranhaltijavalmistelussa korostuu riippumattomuus ja valmisteltavien asioiden eri näkökulmien neutraali esiin tuominen
- Luottamushenkilöiden ei lähtökohtaisesti kuulu puuttua valmisteluun, toimivalta kuuluu kulloinkin vain yhdelle taholle, ellei toisin ole säädetty.

Päätäjät päättää ja viranhaltijat valmistelee ja toimeenpanee

Isossa kuvassa poliittisen johtamisen tavoitteena on asettaa päämäärät ja tavoitteet - ammatillisen johtamisen toteuttaa ne.

Esittelijän ja puheenjohtajan toimiva yhteistyö on välttämättömyys

- Puheenjohtaja on toimielimen jäsenten ja esittelijän välinen linkki – toimiminen kumpaankin suuntaan tärkeää.
- Viranhaltijajohdon ja puheenjohtajien olisi hyvä tutustua toisiinsa, keskustella omista tehtävistään/työstään, rooleistaan ja vastuistaan.
- Asialistan läpikäynti esittelijän kanssa ja arviointi mitä asioita ehditään käsittelemään. Hyväksyy asialistan ja kutsuun kokouksen koolle.
- Esittelijän on hyvä hakea selkänjojaa valmistelulle ajoissa ns. kriittisissä asioissa – tässä puheenjohtaja keskeinen keskustelukumppani.
- Luottamus vaatii aina molemmiin puolista vastaantuloa, tahtoa ymmärtää toisia ja taitoa asettua ajatuksellisesti heidän asemaansa.
- Roolien ymmärrys - Jokaiselle löytyy oma rooli ja omat tehtävät. Tätä työnjakoa kannattaa hyödyntää.
- Virkamiesjohdon tehtävänä on noudattaa tasapuolisuutta pitäessään luottamushenkilöihin ja poliittisiin ryhmittymiin.
- Luottamushenkilöiden on syytä suhtautua pidättyvästi ohjohtamisyhteyksiin. Ongelmatilanteet on syytä selvittää yhteistyössä virkamiesjohdon kanssa.

Hallintosääntö (90 §)

Hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset ainakin:

1) hallinnon ja toiminnan järjestämiseen liittyvistä seuraavista asioista:

a) toimielimistä ja johtamisesta;

B)kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä;

c) henkilöstöorganisaatiosta;

d) taloudenhoidosta;

e) hallinnon ja talouden tarkastuksesta;

f) sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnasta ja sopimusten hallinnasta;

2) päätöksenteko- ja hallintomenettelyyn liittyvistä seuraavista asioista:

a) toimivallan siirtämisestä;

b) toimielinten kokoontumisesta;

c) varajäsenten kutumisesta;

d) toimielimen puheenjohtajan tehtävistä;

e) kokouksen tilapäisestä puheenjohtajasta;

f) kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan tai pormestarin läsnäolosta ja puheoikeudesta muiden toimielinten kokouksissa;

g) muiden kuin jäsenten läsnäolosta ja puheoikeudesta toimielinten kokouksissa;

h) toimielinten päätöksentekotavoista sekä siitä, miten kunta huolehtii, että sähköiseen kokoukseen ja sähköiseen päätöksentekomenettelyyn osallistumiseen tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä;

i) esittelystä;

j) pöytäkirjan laatimisesta, tarkastamisesta ja tiedoksi antamisesta;

k) asiakirjojen allekirjoittamisesta;

l) tiedonhallinnan ja asiakirjahallinnon järjestämisestä;

m) asiakirjoista tai tiedon antamisesta perittävistä maksuista;

n) 23 §:ssä tarkoitetun aloitteen käsittelystä ja aloitteen tekijälle annettavista tiedoista;

o) viestinnän periaatteista;

p) menettelystä otettaessa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi;

3) valtuuston toimintaan liittyvistä seuraavista asioista:

a) valtuuston kokousmenettelystä;

b) varavaltuutetun kutumisesta valtuutetun tilalle;

c) valtuutetun aloitteen käsittelystä;

d) valtuutettujen valtuustotyöskentelyä varten muodostamista valtuustoryhmistä;

e) kokouksiin osallistumisesta ja kokouskutsun lähettämisestä sähköisesti;

f) valtuutettujen puheenvuorojen pituudesta yksittäisissä asioissa, jos ne ovat tarpeen kokouksen kulun turvaamiseksi.

Mikä kaikkea puheenjohtajan tehtävään sisältyy?

- Puheenjohtaja vastaa toimielimen työskentelyn ja kokouksien johtamisesta ja sujuvasta läpiviennistä yhdessä esittelijän kanssa.
 - Työ vaatii toimielimen jäseniä paremman perehtymisen käsiteltäviin asioihin, asioiden taustoihin ja valmisteluun.
 - Puheenjohtajan tulisi kohdella johtamansa toimielimen jäseniä tasapuolisesti mm. ilman puoluepolitiikkaa, eli katsoa asioita muita luottamushenkilöitä ylempää ja laajemmin.
 - Puheenjohtajien tulisi rakentaa hyvät ja avoimet keskusteluyhteydet kunnan viranhaltijoihin ja antaa tukensa tehtävien menestykselliseen hoitamiseen.
- Puheenjohtajan rooliin kuuluu myös ylikunnallisten toimielinten jäsenyyksiä, edustus- ja edunvalvontatehtäviä sekä kuntavieraiden isännöintiä.
 - Päätöksenteon eri vaiheisiin liittyvään viestintään/tiedottamiseen osallistumista, puheiden ja tervehdysten pitämistä mitä erilaisimmissa tilaisuuksissa sekä pyydettyjen kirjoitusten laatimista.
 - Ristiriitatilanteissa puheenjohtajien tehtäviin kuuluu sovittelu ja ratkaisujen etsiminen.

Sitoutuminen yhteisiin päätöksiin

- Kuntademokratia on yhteisten asioiden hoitamista ja perustuu toisten ihmisten kunnioittamiselle ja erilaisten mielipiteiden arvostamiselle.
- Päätöksenteko perustuu huolelliseen valmisteluun, keskustelulle ja keskustelun pohjalta muodostettavan yhteisen päätöksen kunnioittamiselle.
- Päätökset tehdään enemmistöpäätöksinä. Päätökset tekee toimielin, ei yksittäinen luottamushenkilö. **Tämä on kunnallisen demokratian ydintä!**
- Hyvään hallintotapaan kuuluu myös asioiden sujuva käsittely ja se ettei viranomaisen työ kestä kohtuuttoman pitkään.
- Hyvää hallintoa ei ole myöskään se, että samoja asioita tuodaan päätöksentekoon yhä uudestaan vain tehdyn päätöksen muuttamiseksi.
- Päätöksenteon jälkeinen toimeenpano edellyttää yhteistä sitoutumista, jotta lopputuloksesta tulee mahdollisimman hyvä – kunnan kokonaiset huomioiden.

Vinkit viranhaltijoille ja luottamushenkilöille

1. Toimikaa rehellisesti ja avoimesti kaikissa tilanteissa.
2. Käsitelkää luottamuksellisia tietoja huolellisesti ja asianmukaisesti.
3. Ylläpitäkää ammattimaista ja arvokasta käytöstä ja keskustelukulttuuria.
4. Kohdelkaa kaikkia viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä kunnioittavasti.
5. Kantakaa vastuu omista teoista ja päätöksistä. Älkää syyttäkö muita.
6. Edistäkää yhteistyötä yli puoluerajojen yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
7. Toimikaa eettisesti kestävästi ja organisaation arvojen mukaisesti.
8. Edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kaikissa toimissa.
9. Kehittää omaa osaamistaan (tiedot ja taidot) jatkuvasti.
10. Perehtykää käsiteltäviin asioihin etukäteen ja kysykää rohkeasti hyvissä ajoin.
11. Kunnioittakaa demokraattisia päätöksiä, vaikka olisitte ollut eri mieltä.
12. Viestikää selkeästi ja erottakaa mielipiteet faktoista vääristelemättä asioita.
13. Toimikaa kunnan/alueen positiivisena käyntikorttina ja kasvoina.

FCG. KUNTA
LIITTO